



HLTsamen
Hillegom Lisse Teylingen

Evaluatie Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2025 (voor Hillegom, Lisse en Teylingen)

07-10-2025

Inhoud

- Doelen en resultaten
- Uitgevoerde projecten
- Aanbevelingen



Doelen en resultaten

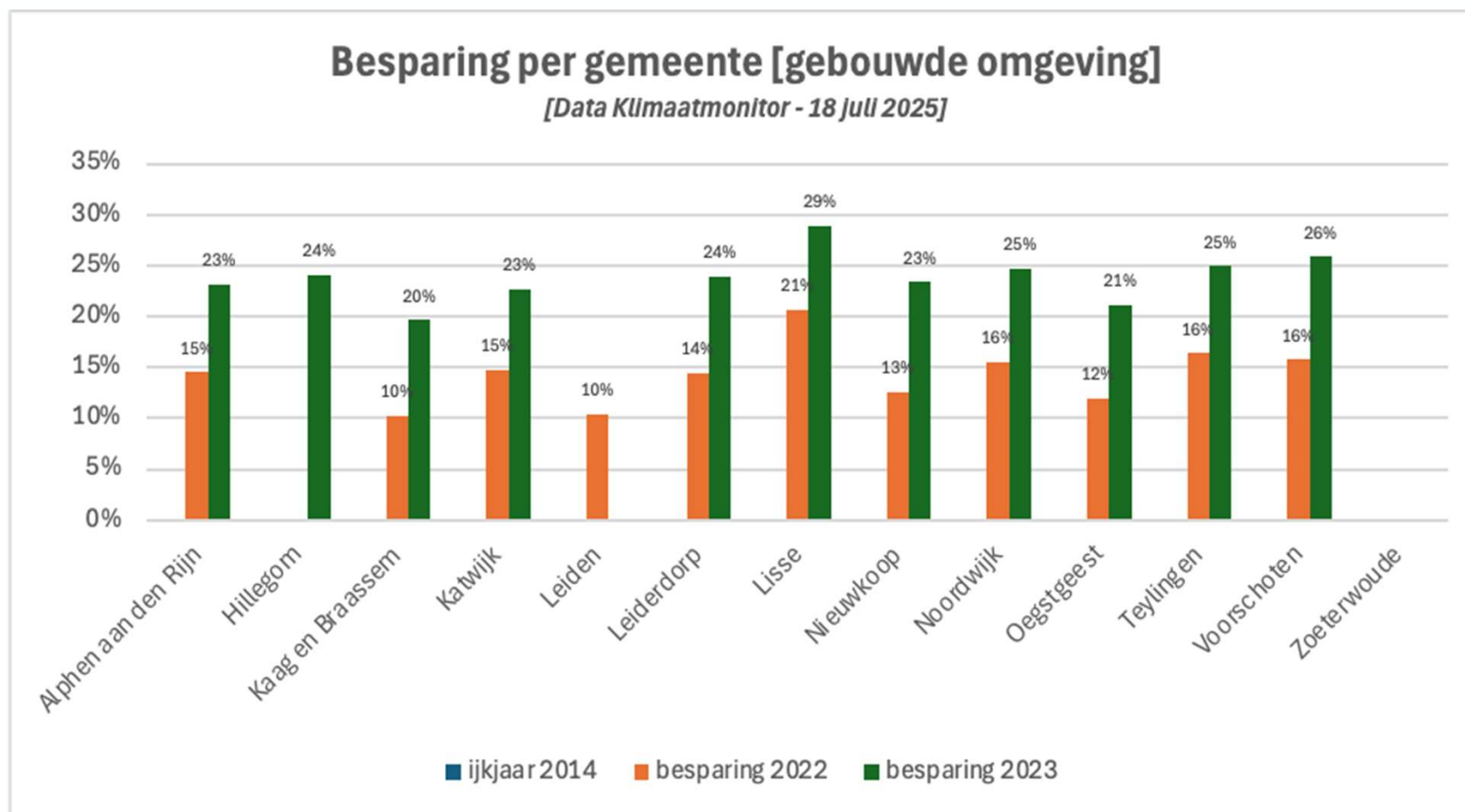
Energie besparen

Doel: In 2030 15% energiebesparing in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2014.

Resultaat: Volgens data van de Klimaatmonitor hebben H, L en T het energiebesparingsdoel ruimschoots gehaald.

Gemeente	Energiebesparing tov 2014
Hillegom	24%
Lisse	29%
Teylingen	25%





- Percentage 2022 Hillegom niet bekend door ontbrekende data in klimaatmonitor. Meer hierover: [Rapportage Bijschattingen | Klimaatmonitor](#)

Warmtetransitie

Doel: Voor 2030 inzichtelijk maken hoe kansrijk en wenselijk een warmtenet is in de gemeente in (delen van) de bebouwde kom.

Daarnaast maken we voor 2025 inzichtelijk welke warmteoplossingen er in de buitengebieden mogelijk zijn.

Resultaat: Er wordt met de Bollenstreek gemeenten intensief gewerkt aan de verkenning van een duurzame, (collectieve) warmtevoorziening. Daarin wordt ook gekeken naar delen van de buitengebieden.

De Intentieovereenkomst project Duurzaam Warmtenet Bollenstreek en het Convenant collectieve warmte zijn getekend.

Doel ligt binnen bereik.

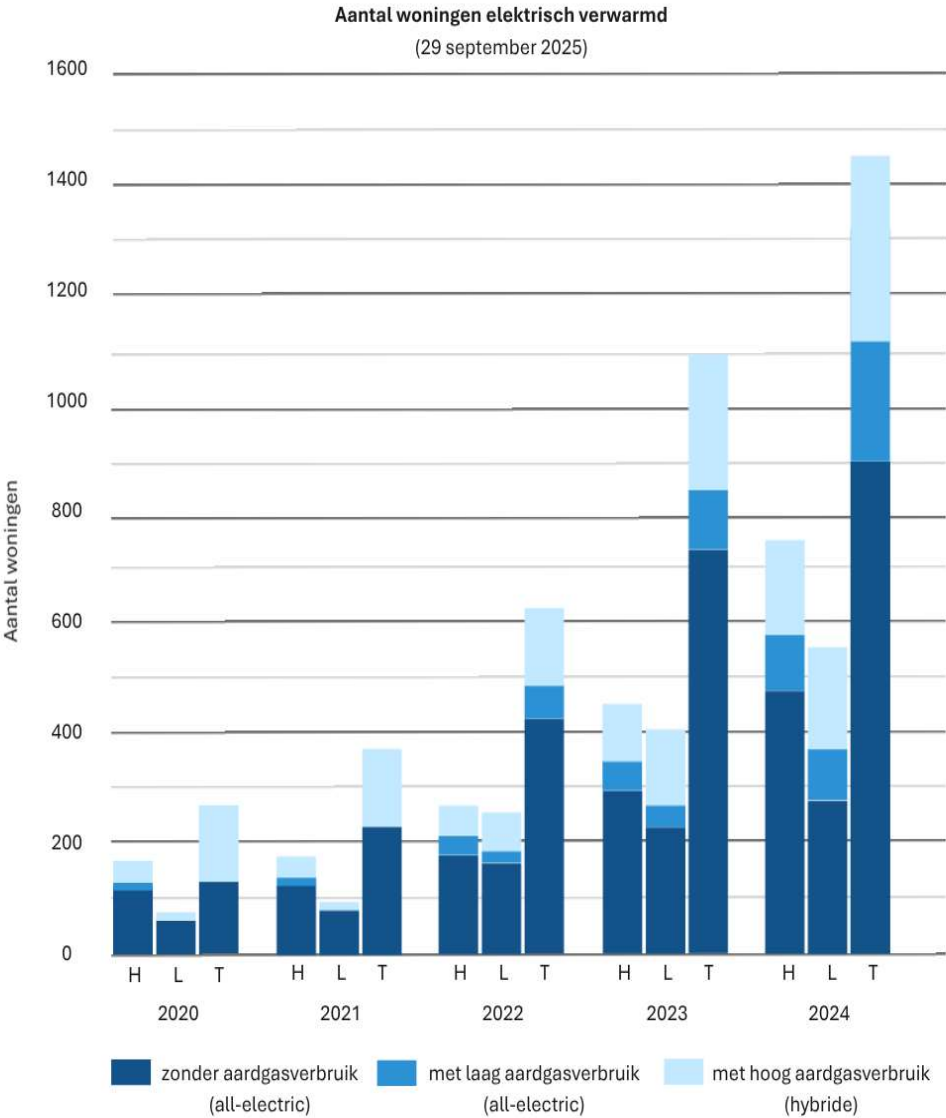
Aantal woningen elektrisch verwarmd

Het aantal woningen in de gemeenten dat (deels) gasloos is stijgt.
In deze grafiek is de stijging van het aantal woningen dat elektrisch verwarmd wordt (geheel of deels) in beeld gebracht.

Een groot deel van de stijging komt voort uit nieuwbouwprojecten die sinds juli 2018 zonder aardgasaansluiting worden opgeleverd.

	Aantal woningen 2024	Woningen (deels) elektrisch verwarmd 2024	% ten opzicht van totaal woningen 2024
Hillegom	10.297	762	7,4%
Lisse	10.554	559	5,2%
Teylingen	16.781	1460	8,7%

Hillegom | Lisse | Teylingen



Zon op dak

Doel: Hillegom 111 TJ opwekken met zon op dak voor 2030
Lisse 101 TJ opwekken met zon op dak voor 2030
Teylingen 161 TJ opwekken met zon op dak voor 2030

Resultaat:

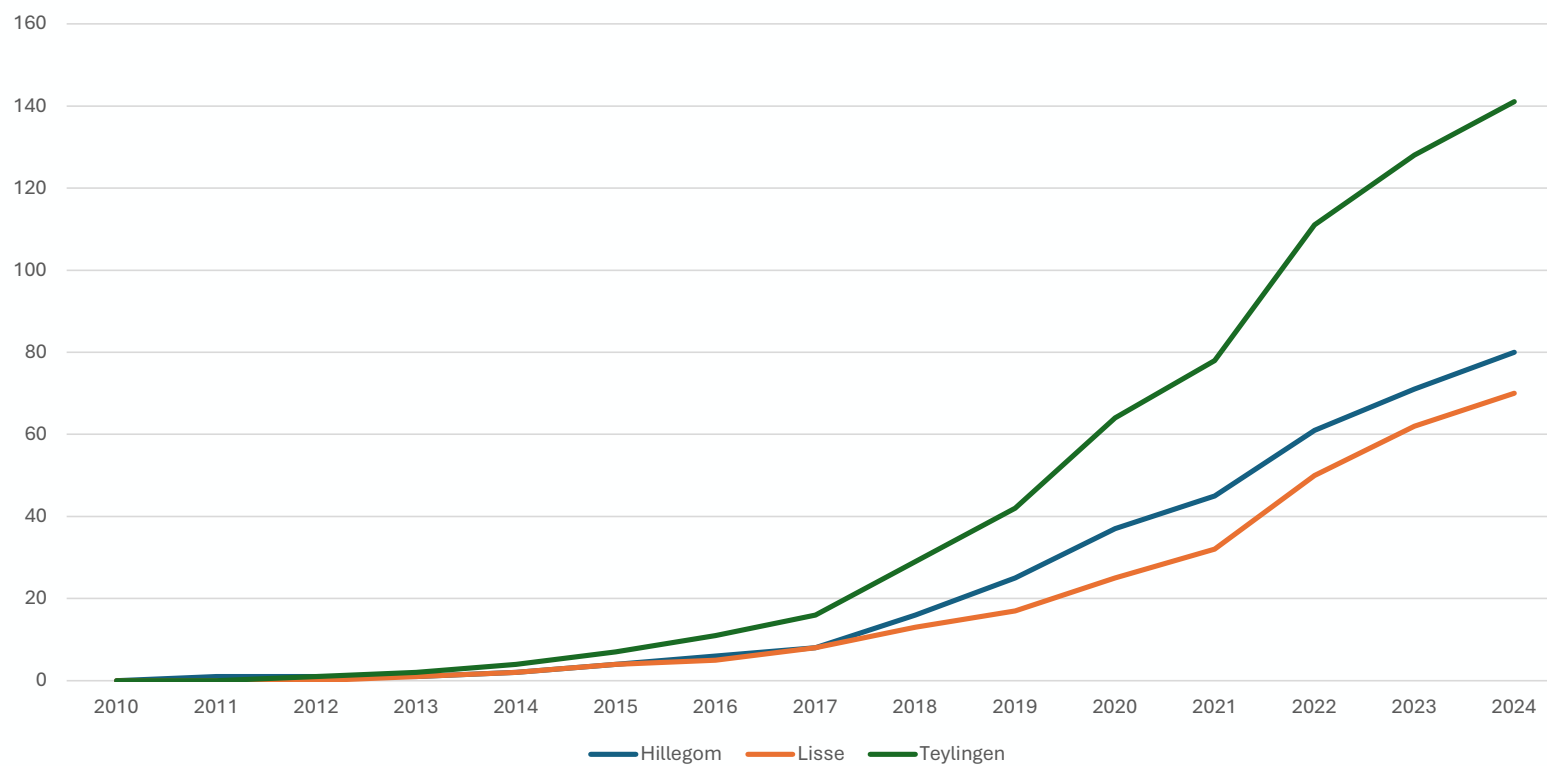
Op basis van de opwekdata van de Klimaatmonitor:

Gemeente	Opwek zonnestroom 2024
Hillegom	80 TJ
Lisse	70 TJ
Teylingen	141 TJ

We zien een stijgende lijn in de opwek van zonnestroom. De verwachting is dat deze stijging iets gaat afvlakken met het verdwijnen van de salderingsregeling. Maar er is voldoende potentieel om het opwekdoel te behalen.

Hernieuwbare elektriciteit zonnestroom - HLT, TJ

(Data Klimaatmonitor – 7 oktober 2025)



Zonnevelden en windturbines (grootschalige opwek)

Doel: Hillegom 48 TJ grootschalig opwekken voor 2030
Lisse 64 TJ grootschalig opwekken voor 2030
Teylingen 107 TJ grootschalig opwekken voor 2030

Resultaat: Er zijn nog geen grootschalige zonnevelden en/of windmolens gerealiseerd.

In Lisse wordt door Energiecoöperatie Lisse (ECL) gewerkt aan het realiseren van een energietuin op de voormalige vuilstort in Lisse. Dit betreft 3,7ha aan zonnepanelen.

In Teylingen onderzoekt ProRail of er een zonneveld Gerealiseerd kan worden op grond van Prorail.

In Hillegom zijn veel grote daken voorzien van zonnepanelen. Deze worden toegerekend aan het zon op dak doel.



Uitgevoerde projecten

Energie besparen

Er zijn diverse acties uitgevoerd waar inwoners gebruik van hebben gemaakt.

De volgende acties zijn uitgevoerd:

Voor de **Bouwjarenaanpak** voor inwoners met een koopwoning van specifieke bouwjaren zijn in 2023 informatieavonden georganiseerd over isoleren. In totaal hebben in Hillegom 210 inwoners, in Lisse 260 inwoners en in Teylingen 450 inwoners een bijeenkomst bijgewoond. Hoeveel mensen naar aanleiding van de informatieavonden aan de slag zijn gegaan, is niet bekend. Van de inkoopacties die in combinatie met de informatieavonden zijn georganiseerd, hebben enkele tientallen inwoners gebruik gemaakt.

Onze dertig tot veertig vrijwillige **Energiecoaches** hebben honderden inwoners geïnformeerd tijdens informele gesprekken op informatieavonden, maar ook tijdens de geplande bezoeken aan huis. Zo'n duizend inwoners hebben hier gebruik van gemaakt. De vervolgacties van inwoners na een gesprek met een energiecoach, zijn niet bekend.



Buurtteams in zowel Hillegom, Lisse als Teylingen hebben van 2023 tot heden buurtbewoners geactiveerd om mee te doen met diverse inkoopacties. Aan deze inkoopacties deden in Hillegom zo'n 50, in Lisse ongeveer 100 en in Teylingen zo'n 40 inwoners mee.

Voor **VvE's** zijn in 2023 informatieavonden georganiseerd in samenwerking met VvE Duurzaamheidsloket. Hier waren in Hillegom 22, in Lisse 19 en in Teylingen 33 VvE's aanwezig.

Kennis bij jongeren vergroten is in Lisse gedaan door samenwerking met het Fioretti College in de vorm van jaarlijkse duurzaamheidsprojecten met leerlingen van 4 en 5 havo. In Teylingen hebben in 2023 160 kinderen van de bso en de scouting een junior energiecoachproject gedaan. Schoolhoofden zijn in een presentatiesessie bijgepraat over de mogelijkheden om (met of zonder de gemeente) duurzaamheidsprojecten voor leerlingen te organiseren.

In 2024 is de **Lokale Aanpak Isolatie** van start gegaan. Met een subsidie, inkoopactie, advies en de mogelijkheid om isolatiewerkzaamheden achteraf te declareren zijn nog meer inwoners in actie gekomen met het besparen van energie. Tot eind 2028 hebben we de tijd om in Hillegom 985, in Lisse 825 en in Teylingen 1144 huiseigenaren isolatiesubsidie te geven. Tot aan begin van de zomer van 2025 hebben in Hillegom 230, in Lisse 270 en in Teylingen 340 inwoners gebruikgemaakt van de subsidieregeling. Hiermee liggen de gemeenten op schema om de beoogde aantallen inwoners te bereiken vóór het einde van de regeling.

In alle drie de gemeenten is een duurzaamheidslening om inwoners tegen een gunstige rente te stimuleren aan de slag te gaan met verduurzamen. In Hillegom is de duurzaamheidslening vanaf 2023 ongeveer 100 keer toegekend, in Lisse ongeveer 50 keer en in Teylingen ongeveer 175 keer. Gemiddeld wordt er per huishouden ongeveer 10.000 euro geleend. Dit bedrag stijgt licht in de loop der jaren. In Teylingen is de lening sinds Q2 2025 niet beschikbaar door de grote hoeveelheid aanvragen. In Hillegom is in 2025 ook voor maatschappelijke organisaties en verenigingen, en VvE's een duurzaamheidslening opgezet. Deze is inmiddels een keer aangevraagd door een VvE en een keer door een vereniging.

Handelingsperspectief

Onderzocht is of het mogelijk is om een standaard isolatie-advies te geven per type huis. Dit bleek te bewerkelijk en leverde geen significante voordelen. De bouwjaar aanpak gaf bewoners al voldoende houvast.

Er is rondom alle acties voor energiebesparing gekozen voor **herkenbare communicatie** met logo en letters van Allemaal Duurzaam.

Actie die niet is uitgevoerd:

In overleg met Liander is besloten de **inkoopactie voor (hybride) warmtepompen** niet uit te voeren en dus de warmtepompen niet te promoten onder inwoners. Het aantal warmtepompen groeit ook zonder gemeentelijke stimulering, en een te sterke groei kan een negatief effect op netcongestie hebben.

Warmtetransitie

Er zijn veel acties uitgevoerd om de ambitie aardgasvrij in 2050 te realiseren. De Bollenstreekgemeenten boeken vooruitgang dankzij de samenwerking op regionaal niveau met Holland Rijnland en andere stakeholders zoals de woningcorporaties en Liander. Samen wordt er intensief gewerkt om een toekomstbestendige warmtevoorziening te realiseren in de Bollenstreek.

De volgende acties zijn uitgevoerd:

De **Intentieovereenkomst Warmtenet Bollenstreek (IOK)** is ondertekend op 4 juli 2024. Vanuit de IOK onderzoeken de Bollengemeenten, Aardwarmte Rijnland, Firan en woningcorporaties Stek en Padua de mogelijkheid om een regionaal collectief aardwarmtenet te realiseren dat organisatorisch, bestuurlijk en technisch haalbaar is. Momenteel zijn de IOK-partijen bezig met de afronding van de eerste bevindingen rondom de haalbaarheid van collectieve warmte in de Bollenstreek. Deze bevindingen worden binnenkort met de vier gemeenteraden gedeeld.

Met deze inzet is het doel om in 2030 inzicht te hebben in de kansrijkheid en wenselijkheid van een warmtenet haalbaar.

Het **Convenant Collectieve Warmte**, waarin de vier gemeenten hun regionale samenwerking ook bestuurlijk hebben bekrachtigd.

Actie die niet is uitgevoerd:

Gemeente Teylingen had als actie opgenomen om een **Pilot Burgerberaad** op te zetten. In de gemeenteraad was echter onvoldoende draagvlak voor een burgerberaad over energie.

Zon op dak

Onder meer door de energiecrisis heeft zon op dak een vlucht genomen. De afbouw van de salderingsregeling bleef enige tijd een onzekere factor, maar de groei van het aantal nieuwe zonnepanelen is er tot nu toe nog niet door afgeremd.

De drie gemeenten hebben ook een aantal acties uitgevoerd:

De accounthouder energietoelagen heeft zich ingezet voor **het ondersteunen van de energietoelagen**. Er zijn periodiek gesprekken gevoerd en daaruit zijn verschillende acties voortgekomen. Dit heeft geresulteerd in een effectieve en constructieve samenwerking met de energietoelagen in Hillegom en Lisse. In Teylingen wordt gezocht naar een manier om de energietoelagen van nieuwe projecten te voorzien.

In Hillegom en Lisse is door de energietoelagen gebruik gemaakt van een subsidie voor **het stimuleren van initiatieven bij energietoelagen**. Hierdoor is het voor coöperaties makkelijker om een project te starten.

Er is deelgenomen aan het **programma Energie Generator 2024/2025**, met als resultaat een samenwerkingsovereenkomst tussen de energietoelagen en HLTsamen.

De vrijwillige **energiecoaches** adviseren inwoners gratis en onafhankelijk over het verduurzamen van hun woning, een onderdeel van het advies kan gaan over de aanschaf van zonnepanelen.

Het inzetten van **duurzaamheidslening(en)** draagt bij aan het stimuleren van zonnepanelen op daken. Er is nog steeds veel vraag naar de gemeentelijke duurzaamheidslening. Er is al meerdere keren extra geld beschikbaar gesteld om leningen te kunnen blijven verstrekken. Jaarlijks wordt de regeling geëvalueerd en gekeken of de regeling nog actueel is, dan wel complementair aan landelijke regelingen.

Het **monitoren** van de groei van het aantal zonnepanelen op daken is uitgevoerd en geconstateerd is dat het aantal panelen op daken de afgelopen jaren flink is toegenomen. Daarnaast is ook in kaart gebracht dat er nog voldoende potentieel dak beschikbaar is voor zonnepanelen.

Actie die niet is uitgevoerd:

- Het opzetten van de **algemene inkoopactie**
Deze actie is niet uitgevoerd omdat de markt voldoende in staat bleek om voor de benodigde groei te zorgen.

Zonnevelden en windturbines (grootschalige opwek)

Er zijn afgelopen jaren grootschalige zonprojecten op dak gerealiseerd blijkt uit de data van Klimaatmonitor. Dit zijn zonnepanelen op grote daken (200+ panelen). Deze data hebben we toegerekend aan de zon op dak doelstelling.

Het is maatschappelijk en politiek complex gebleken om zon en wind op land te realiseren.

De Provincie heeft onlangs een omgevingseffectrapportage (OER) voor windmolens opgesteld. In dit onderzoek heeft de provincie geconstateerd dat er in H, L en T geen geschikte locaties voor de clustering van grotere windmolens (260mtr) zijn.

De volgende acties zijn uitgevoerd:

Het onderzoek naar een **solar parking naast het Fioretti College** is gestart door energiecoöperatie Hillezon met gemeentelijke subsidie. Er zijn nog geen concrete resultaten.

In samenwerking met de energiecoöperatie Lisse wordt er gewerkt aan het mogelijk maken van een **Energietuin aan de Loosterweg Zuid** in Lisse. Er is onder meer een bodemonderzoek uitgevoerd en er zijn diverse gesprekken gevoerd met de coöperatie.

- De energiecoöperatie in Teylingen heeft in samenwerking met de gemeente onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een zonnedak boven de **parkeergarage bij Station Sassenheim**. Dit project bleek helaas niet haalbaar.
- In Lisse is een **participatietraject** opgezet om te onderzoeken waar windmolens wenselijk zijn, als de provincie zou besluiten dat er **windmolens in Lisse** moeten komen. Er is een vragenlijst onder inwoners verspreid en een inwonersavond georganiseerd. De raad van Lisse heeft besloten om geen voorkeurslocaties voor windmolens in te dienen bij de provincie, omdat er nog teveel onduidelijkheden waren over de omgevingseffecten van windmolens.
- Er zijn contacten met **ProRail** om te onderzoeken welke gronden in eigendom van ProRail geschikt zijn om zonne-energie op te wekken.

Acties die (nog) niet zijn uitgevoerd:

- Er is binnen de RES-regio Holland Rijnland geen **RES 2.0** opgesteld. In plaats daarvan is er gewerkt aan een energieprogramma, toekomstvisie Energiesysteem en een actieagenda energiesysteem en netcongestie.
- Er is geen **beleid kleine windmolens** gemaakt. Op dit moment werkt de provincie Zuid-Holland aan het herzien van het beleid over windmolens, een onderdeel daarvan zijn de kleine windmolens. We nemen deze actie op in het nieuwe uitvoeringsprogramma.
- Er is geen **beleid lokaal eigendom** opgesteld. We nemen deze actie op in het nieuwe uitvoeringsprogramma.

Aanbevelingen



Energie besparen

Blijven inzetten op dit thema omdat naast externe factoren ook de acties een bijdrage leveren aan het bespaardoel.

- Blijf inzetten op energie besparen. Veel inwoners zijn al aan de slag, maar nog niet iedereen heeft verduurzamingsstappen kunnen zetten. Met een combinatie van aansluiten op landelijke regelingen en lokale acties kunnen nog meer inwoners worden bereikt.
- Energiebesparing bij bedrijven was niet meegenomen in het UP, omdat we ons in dit thema vooral richten op inwoners. Er zijn nog grote stappen te zetten bij bedrijven, dus voor dit aspect zetten we in op actie vanuit onze collega's bij Economie.
- Het is belangrijk de verbinding met de warmtetransitie te houden. Het besparen van energie kan gezien worden als een stap om voorbereid te zijn op de warmtetransitie. Nu wordt de volledige gemeente meegenomen in energiebesparingsprojecten. Zodra de warmtetransitie zich gaat richten op specifieke wijken, moeten ook de energiebesparingsacties zich focussen op wat die wijken nodig hebben.



Warmtetransitie

Het is van groot belang dat gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk nauw blijven samenwerken om het Warmtenet Bollenstreek te realiseren.

Daarom is het belangrijk om de komende jaren de volgende concrete stappen te zetten:

- Het verlengen van de IOK Warmte Bollenstreek
- Het oprichten van een Regionaal Warmtebedrijf, met mogelijke deelname van EBN als aandeelhouder
- Inzetten op financiële steun van het Rijk voor Warmte Bollenstreek
- Een voorlopig ontwerp van het warmtetracé uitwerken en toetsen op milieueffecten
- Het opstellen van een Warmteprogramma

Zon op dak

Zon op dak is essentieel voor het behalen van de opwekdoelen voor 2030. Ondanks beperkte beleidsinzet vanuit HLT samen zien we toch aanzienlijke groei.

Waar kunnen we de komende jaren nog op inzetten om de groei van zon op dak te continueren?

- Restpotentieel zon op dak maximaliseren
- Onderzoek de onbenutte (grote) daken en faciliteer zon op dak waar mogelijk
- Integreer zon op dak met grootschalige opwek onder de noemer duurzame opwek
- Bereid je voor op de afschaffing van de salderingsregeling (communicatie naar inwoners)

Zonnevelden en windturbines (grootschalige opwek)

Beperkte mogelijkheden voor zonnevelden en windmolens, maar kansen voor zon op grote daken.

- Waar liggen eventuele kansen voor zon op land (zie handreiking provincie ZH)
- Onderzoek de mogelijkheden voor kleine windmolens
- Houd rekening met netcongestie en afbouw salderingsregeling
- Verken de lange termijn, doelstellingen voor 2050
- Integreer zon op dak met grootschalige opwek onder de noemer duurzame opwek

Netcongestie

Het is van groot belang dat gemeenten nauw blijven samenwerken met netbeheerder Liander om(slimme) oplossingen te vinden, zoals energieopslag, direct lokale afname van stroom en vraagsturing.

Gezien het belang van netcongestie is het aan te raden dit onderwerp op te nemen in het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2025-2028 met de focus op de volgende elementen:

- Samenwerking met Liander
- Bouwen aan nieuwe onderstations
- Buurtaanpak Laagspanningsnet
- Slimmer benutten van het elektriciteitsnet
- Impactanalyse netcongestie

Deze evaluatie is opgesteld door **team Duurzaamheid** van HLTsamen.

Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de 'Beleidsevaluatie Uitvoeringsprogramma's Energietransitie van de HLTgemeenten', opgesteld door DWA.



samen!
Werken aan verbinding